

HISTORIA ODDZIAŁU RADOMSKIEGO SEP (1921–2021)

Wiesław MICHAŁSKI

Stowarzyszenie Elektryków Polskich Oddział Radomski
Tel.: 600 952 525 e-mail: por@sep.radom.pl

Streszczenie: Artykuł ten prezentuje historię działania pierwszych założycieli Radomskiego Koła Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich od chwili powstania na Zjeździe w Toruniu w 1921 r. (od 1928 r. jako Oddział Radomski Stowarzyszenia Elektryków Polskich), które to w okresie międzywojennym było elitarnym stowarzyszeniem dostojnych dżentelmenów o dużym poczuciu odpowiedzialności wobec zawodu, firmy, stowarzyszenia i kraju, którzy swoją misję zaczęli pełnić honorowo, przygotowując się do pracy dla niepodległej Polski. Oddział Radomski SEP to przede wszystkim ludzie, którzy go tworzą. Przedstawiony artykuł pokazuje nasze dotychczasowe dokonania oraz ludzi związanych z historią Oddziału. Upływ czasu zaciera ślady działań podejmowanych przez członków stowarzyszenia, dlatego opracowanie to, jak i jego wcześniejsze wydania mają chronić od zapomnienia naszą 100-letnią historię, z której powinniśmy czerpać wiele doświadczeń przydatnych do dalszych działań.

Słowa kluczowe: Oddział Radomski SEP, Oddział Radomsko-Kielecki SEP, historia, elektryka.

1. POWSTANIE I DZIAŁALNOŚĆ ODDZIAŁU RADOMSKIEGO SEP, OKRES 1921–1939

„Oddział (dawniej koło) Radomski Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich został założony w dniu 13.08.1921 r. zgodnie z jednogłówną uchwałą w tym dniu elektryków, zamieszkałych w tym czasie w Radomiu. Członkami założycielami byli: kol. Chądzyński Aleksander, Garliński Tadeusz, Kamiński Józef, Kuczyński Adam, Łypaczewski Lucjan, Skulski Stanisław, Skupiecki Kazimierz” [1].

Drugi Ogólnopolski Zjazd Elektrotechników obradujący 30 X do 1 XI 1921 roku w Toruniu, powołał do życia Radomskie Koło **Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich** (SEP) obejmujące swoją działalnością woj. kieleckie, lubelskie, radomskie, chełmskie, białsko-podlaskie. Prezesem Radomskiego Koła SEP został Aleksander Chądzyński – dyrektor Elektrowni Miejskiej w Radomiu. Do roku 1926 działalność Oddziału przejawiała się głównie w organizowaniu odczytów i wycieczek. Korzystano z odczytów i wycieczek organizowanych przez Stowarzyszenia Techników Ziemi Radomskiej, jak również przez Związek Inżynierów Kolejowych. Organizowane zostały wycieczki do Starachowickiej Fabryki Amunicji, gdzie zwiedzano elektrownię i właściwe Zakłady Starachowickie, na Pomorze, gdzie zwiedzano w Solcu nasycalnie podkładów kolejowych, elektrownię w Rutce, Stocznnię Gdańską, Gdańsk i elektrownie w Gródku, oraz na Górnym Śląsku do Królewskiej Huty w sierpniu 1923 r. do Zagłębia Naftowego i budującej się elektrowni w Myszkowcach na Sanie we wrześniu 1925 r. W następnych

kilku latach teren działalności Radomskiego Koła SEP zawęził się do okręgu radomsko-kieleckiego, co spowodowało zmniejszenie liczby jego członków do 6 osób.

W 1928 r. Walny Zjazd Delegatów SEP w Toruniu, zmienił nazwę stowarzyszenia na **Stowarzyszenie Elektryków Polskich**, uchwalił nowy statut oraz przemianował Koła na Oddziały SEP Radomski Oddział SEP liczył w 1928 r. 6 członków, w tym 4 pracowników DOKP i dwóch z Miejskiej Elektrowni:

- Aleksander Chądzyński – prezes, dyr. Elektrowni Miejskiej w Radomiu,
- Wacław Lindner – skarbnik, DOKP,
- Józef Kamiński – członek, DOKP,
- Adam Kuczyński – członek, DOKP,
- Antoni Mattel – członek, Elektrownia Miejska w Radomiu,
- Florian Żegilewicz – członek, DOKP.

Rys. 1. Aleksander Chądzyński

Po I wojnie światowej młode państwo polskie postawiło na rozwój przemysłu w ramach Centralnego Okręgu Przemysłowego (COP). Dnia 14 lipca 1928 r. została zawiązana spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z udziałem trzech państwowych zakładów przemysłowych jak: Towarzystwa Starachowickich Zakładów Górniczych S.A., Państwowej Fabryki Prochu i Materiałów Kruszących w Zagożdżonie (Pionkach) Państwowej Wytwórni Uzbrojenia w Warszawie, której podlegały Fabryka Broni w Radomiu i Fabryka Amunicji w Skarżysku jako udziałowcy. 5 października 1928 r. spółkę tę przekształcono w Spółkę Akcyjną pod nazwą: Zjednoczenie Elektrowni Okręgu Radomsko-Kieleckiego S.A. ZEORK. Siedzibą zarządu spółki była Warszawa, natomiast cała działalność eksploatacyjna i budowlana mieściła się w Skarżysku. Dyrektorem ZEORK został mianowany Zygmunt Stanisław Hubert, funkcję tę pełnił w latach 1932–1939, absolwent Politechniki Lwowskiej i Wydziału Elektrotechnicznego Politechniki Wiedeńskiej, natomiast działalnością budowlaną Spółki zajmowało się Kierownictwo Ruchu

i Budowy z siedzibą w Skarżysku, a kierował nią w latach 1928–1944 mgr inż. Waław Demel prezes Oddziału Radomskiego SEP wybrany w 1938 r. Siedzibą Oddziału w 1933 r. był lokal przy ul. Mariackiej 15a w Radomiu, a prezesem został Adam Kuczyński (1929–1934), sekretarzem – Waław Lindner, skarbnikiem – Florian Żegilewicz, wszyscy z DOKP. Zjednoczenie Elektrowni Okręgu Radomsko-Kieleckiego S.A. (ZEORK) z siedzibą kierownictwa Ruchu i Budowy w Skarżysku Kamiennej, ul. Żeromskiego nr 48, było już wówczas członkiem zbiorowym S.E.P.

Rys. 2. Adam Kuczyński

Od lutego 1934 r. funkcję Prezesa pełnił Aleksander Chądzyński. Działalność Oddziału ograniczyła się w 1934 r. do opracowania projektu nowego regulaminu Oddziału Radomsko-Kieleckiego SEP, który został zatwierdzony przez Zarząd Główny, zorganizowania jednej wycieczki do Elektrowni w Starachowicach, wybrania korespondenta Biura Znak Przepisowego w osobie kol. Aleksandra Chądzyńskiego, oraz do zbierania składek dla Zarządu Głównego SEP.

Wspomnę, że w latach 1936/1937 **Włodzimierz Krukowski** obecny patron Oddziału Radomskiego SEP pełnił funkcję III wiceprezesa. Ostatecznie w czerwcu 1935 roku Radomski O/SEP został przemianowany na O/Radomsko-Kielecki SEP z obszarem działania ówczesnego województw kieleckiego (*teren obecnego województwa kieleckiego i teren dawnego województwa radomskiego*) z siedzibą w Skarżysku Kam. zajmował się szkoleniem kadr technicznych a prezesem ponownie został Aleksander Chądzyński. Walne Zgromadzenie członków Oddziału Radomsko-Kieleckiego SEP z dnia 16 lutego 1936 r. które odbyło się w Skarżysku-Kamiennej przy udziale 13 członków wybrało nowy Zarząd, a **Prezesem został – Aleksander Korzeniowski.**

Rys. 3. Aleksander Korzeniowski

Realizując w praktyce postanowienia Zgromadzenia zorganizowano dwie wycieczki, pierwszą do Starachowic połączoną ze zwiedzaniem Starachowickich Zakładów Górniczych, oraz budowy linii elektrycznej 150 kV Starachowice – Mościce i stacji transformatorowej 150 kV

w Starachowicach, w wycieczce wzięło udział 18 osób, i drugą do Radomia, gdzie zwiedzano radiostację w Wacynie pod Radomiem, automatyczną centralę telefoniczną w Radomiu wraz z odczytem Pana Angermana z Warszawy na temat budowy transformatorów wysokiego napięcia i wielkiej mocy.

Należy wspomnieć o działalności **Prezesa Aleksandra Korzeniowskiego** w latach powojennych, gdzie w latach 1950–1951 pełni funkcję Prezesa Oddziału Bydgoskiego SEP a wcześniej włącza się czynnie w latach 1949–1950 do prac komitetu organizacyjnego i przyczynia się do powstania Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Bydgoszczy uwieńczony w roku 1951 pełnym powodzeniem. Walne Zgromadzenie Oddziału Radomsko-Kieleckiego w 1938 r. odbyło się 20 lutego w Skarżysku, a prezesem został kol. Demel Waław zam. Skarżysko-Kamienna, ul. Żeromskiego 48.

Rys. 4. Waław Demel

W 1939 r. prezesem zostaje Ignacy Gościcki (po wyzwoleniu prof. Politechniki Gdańskiej). Wiceprezesem mgr inż. Waław Demel (dyr. Elektrowni w Kielcach). Radomski Oddział posiada również swój wkład w organizacyjny dorobek Stowarzyszenia w okresie międzywojennym poprzez udział jego członków w pracach Centralnych Komisji i agend SEP np. inż. Aleksander Chądzyński był korespondentem utworzonego w 1931 r. Biura Znak Przepisowego SEP czuwającego nad jakością wyrobów ówczesnego przemysłu elektrotechnicznego, aresztowany 24.01.1941 r. w Radomiu i więziony w Skarżysku-Kamiennej, 25.02.1941 r. wywieziony do Auschwitz. Obozowy nr 10499 [14].

Rys. 5. Ignacy Gościcki

W Radomiu funkcjonowała już od 1901 r. Elektrownia miejska powstała jako jedna z pierwszych w Królestwie Polskim.

Dlatego od samego początku istnienia naszej niepodległości wyłoniła się paląca kwestia szkolenia średnich kadr technicznych. Z inicjatywy pracowników Dyrekcji PKP w Radomiu, a w tym członków SEP, jak: Józef Kamiński, Adam Kuczyński, Lucjan Łypaczewski, Waław Lindner i Florian Żegilewicz, powstaje w 1919 r.

w Skarżysku Państwowa Średnia Szkoła Techniczna Kolejowa. W drugim roku swojego istnienia szkoła posiada dwa wydziały: budowlany i mechaniczny, przeniesiona została do Radomia. Wydział Mechaniczny przekształcono na Wydział Mechaniczno-Elektryczny, na którym przedmiotów elektrotechnicznych uczył od 1921 r. Lucjan Łypaczewski [7] członek S.E.P., a od 1933 r. drugi SEP-owiec inż. elektryk Marceli Grzywacz [20].

W późniejszym okresie poczyniono starania związane z budową gmachu wykładowego i warsztatów Państwowej Średniej Szkoły Technicznej w Radomiu. Radom został w tym czasie siedzibą władz administracyjnych w skali powiatu i miasta. Był również siedzibą wielu instytucji, które sprawiały, że wyrósł na ponadprzeciętny ośrodek powiatowy. Do instytucji tych należała Dyrekcja Polskich Kolei Państwowych, której podlegał obszar bodaj największy w Polsce, bo sięgał aż po Lubelszczyznę i Wołyń. W 1926 r. powstało Zrzeszenie Teletechników Radomskich. Przewodniczącymi tej organizacji w okresie międzywojennym byli: Jan Benowski 1926–1930; Witold Boczkowski 1931–1934; Józef Molnar 1935–1939.

Wojna w 1939 r. właściwie zamknęła pierwszy okres historii Radomsko-Kieleckiego Oddziału.

W latach 1919–1939 jeżeli chodzi o dorobek Radomskiego Oddziału SEP to nie można zaprzeczyć, że jego konsekwencją było społeczne i zawodowe wychowanie kilku wybitnych jednostek, które odegrały znaczącą rolę w odbudowie i rozwoju polskiej elektryki po odzyskaniu niepodległości zarówno po pierwszej, jak i po drugiej wojnie światowej. Do tej grupy należą: inż. Aleksander Chądzyński, inż. Waclaw Demel, prof. Ignacy Gościcki, inż. Leszek Górski, inż. Stanisław Moszczyński.

2. LATA 1939–1970: CZŁONKOWIE SEP PODCZAS OKUPACJI I W LATACH ODBUDOWY ORAZ NOWEJ STRUKTURY ORGANIZACYJNEJ I SZYBKIEGO ROZWOJU SEP

We wrześniu 1939 r. w miarę opanowywania terenów polskich przez niemieckich najeźdźców obiekty telekomunikacyjne i energetyczne obejmowały komendantury wojsk hitlerowskich. Pozostały na miejscu personel techniczny został zatrudniony przy uruchamianiu urządzeń stacyjnych i liniowych zniszczonych w czasie walk. Działania wojenne i okupant zniszczyły majątek i większość dorobku Stowarzyszenia, przerzedziły bardzo szeregi jego członków, lecz nie zahamowały całkowicie działalności. Choć z rąk hitlerowskich oprawców zginęli: wieloletni prezes Oddziału inż. Aleksander Chądzyński wraz ze swoim synem Czesławem oraz członek Komisji Rewizyjnej Oddziału – Antoni Mattel, to inni SEP-owcy ryzykowali kontynuowanie społeczno–technicznej działalności wśród elektryków. Bardziej niebezpieczną, lecz skuteczną działalność prowadzili teletechnicy w kieleckim i radomskim rejonach telekomunikacyjnych, włączonych w listopadzie 1939 r. do Niemieckiej Poczty Wschodu. W Radomiu 1940 r. utworzył się zwarty zespół teletechników – Polaków gotowych do walki z okupantem. Po wojnie z inicjatywy prof. Karola Przanowskiego członka SEP od 1938 r. pracownicy Zjednoczenia Elektrowni Okręgu Radomsko-Kieleckiego (ZEORK) i Rejonowego Urzędu Telefoniczno-Telegraficznego (RUTT) w Radomiu zwołują we wrześniu 1945 roku w Skarżysku Kam. pierwsze po wojnie zebranie 33 członków SEP, na którym wybrano Zarząd Oddziału z prezesem inż. Stefanem Kraterskim.

Rys. 6. Stefan Kraterski

Siedzibą Oddziału SEP był lokal ZEORK-u w Skarżysku-Kamiennej przy ul. Konarskiego 12 (obecnie aleja Marszałka Józefa Piłsudskiego 51 siedziba PGE Dystrybucja S.A. Oddział Skarżysko-Kamienna). Formy organizacyjne działalności Oddziału Radomskiego SEP miały się dopiero ustalić, ale na początek wszyscy byli zgodni, że należy zacząć od pogłębienia i spopularyzowania wiedzy technicznej elektryków poprzez odczyty, zanim przejmą to zadanie do realizacji prasa techniczna i fachowe wydawnictwa. Tymczasem na przełomie 1945–1946 r. powstał Komitet Organizacyjny NOT, który nawiązał rozmowy z Zarządem Głównym SEP w sprawie przystąpienia Stowarzyszenia do powstającej Naczelnej Organizacji Technicznej. Walne Zebranie Członków w 1949 r. wybrało Zarząd Oddziału a prezesem został Tadeusz Ejsmond.

Należy wspomnieć, że Tadeusz Ejsmond był w 1946 r. założycielem i jego pierwszym prezesem Koła SEP w Nysie przy ówczesnych Okręgowych Sieciach Śląska Opolskiego (OSSO), których był dyrektorem. Rok 1950 jest okresem reorganizacji dotychczasowego Oddziału Radomsko-Kieleckiego SEP. W dniu 25.02.1950 r. odbyło się Walne Zebranie Oddziału a Prezesem został Jerzy Jelonkiewicz [18].

Rys. 7. Jerzy Jelonkiewicz

W dniu 23 listopada 1950 r. odbyło się konstytucyjne zebranie grupy członków SEP w Kielcach, na którym wybrano pierwszy Zarząd Oddziału Kieleckiego SEP. W wyniku porozumienia Zarządów obydwóch zainteresowanych Oddziałów ustalono, że Radomski Oddział SEP obejmie swoją działalnością północną część ówczesnego województwa Kieleckiego z miastami: Ostrowiec Świętokrzyski, Pionki, Radom, Skarżysko-Kamienna, Starachowice, natomiast terenem działania Kieleckiego Oddziału SEP będzie południowa część województwa z miastami: Jędrzejów, Kielce i Opatów. Formalny podział dotychczasowego Radomsko-Kieleckiego Oddziału SEP z siedzibą w Skarżysku-Kamienna, na dwa samodzielne Oddziały: Kielecki i Radomski, nastąpił z dniem 31 grudnia 1950 roku.

W dniu 1 stycznia 1951 r. siedzibę Radomskiego Oddziału przeniesiono ze Skarżyska Kam. do Radomia. Prezesem Oddziału był wówczas mgr. inż. Czesław Jakobi – kier. Wydz. Elektrowni Zjednoczenia Elektrowni Okręgu Wschodniego (ZEOW) po którym funkcję tę przejął w 1952 r. mgr inż. Ryszard Kwiatkowski naczelny inżynier ZEOW.

Rys. 8. Czesław Jakobi

W następnych latach funkcję prezesa O/Radomskiego SEP kolejno pełnili: 1953 r. inż. Aleksy Oszkodar dyr. ZEOW (w latach 195–1957 członek Zarządu Oddziału Bydgoskiego SEP zaangażowany w 1965 r. w budowę Domu Technika w Bydgoszczy), 1954 r. mgr inż. Wojciech Kryściński z-ca k-ka Wydz. Elektrowni ZEOW, 1955 r. mgr inż. Zenon Sarnowski z-ca dyr. ds. inwestycji ZEOW, 1956 r. teletechnik Jan Różalski.

Rys. 9. Aleksy Oszkodar

Rys. 10. Wojciech Kryściński

Rys. 11. Zenon Sarnowski

Rys. 12. Jan Różalski

W 1951 r. została podjęta akcja organizacji kół zakładowych jako podstawowych ogniw SEP. W Radomskim Oddziale SEP najwcześniej, bo w oparciu o tradycję zawodowego zrzeszenia teletechników sprzed 1939 r., powstało koło SEP przy Rejonowym Urzędzie Telekomunikacji w Radomiu, którego przewodniczącym w latach 1945–1952 był inż. Władysław Sobczyk a w latach 1953–1956 kol. Sobiesław Otocki. Punktem zwrotnym w życiu nie tylko Radomskiego Oddziału SEP, ale całego Stowarzyszenia były obrady IX Zjazdu Delegatów w dniu 21 września 1956 r. w Krakowie. W obliczu ważnych wydarzeń politycznych, dyskusja zjazdowa toczyła się nad

modelem i kierunkami rozwoju Stowarzyszenia a jej wynikiem było zobowiązanie władz SEP do opracowania nowego Statutu oraz aktywnego włączenia się do prac nad Statutem Naczelnej Organizacji Technicznej.

Prezesem Radomskiego Oddziału SEP w pełnym ważnych wydarzeń 1957 r. był kol. mgr inż. Wojciech Kryściński. Jednakże dopiero kolejny Zarząd Oddziału Radomskiego w składzie mgr inż. Stanisław Dziurzyński – prezes, dr inż. Alfons Czartoszewski i inż. Julian Jopkiewicz – wiceprezesa, mgr inż. Antoni Godlewski – sekretarz oraz Józef Sosnowski, Stanisław Bajson, Wojciech Kryściński, Sobiesław Otocky, Bolesław Wójtowicz, Aleksander Sinkiewicz i Edward Kuczyński, kierujący działalnością w 1958 r., uczestniczył w kształtowaniu właściwych kierunków pracy Stowarzyszenia.

Rys. 13. Stanisław Dziurzyński

Rys. 14. Wojciech Wieliński

Prezes Stanisław Dziurzyński w oparciu o nowe uprawnienia powołał trzy komisje do egzaminowania elektryków i energetyków zatrudnionych w przemyśle, gospodarce komunalnej i warsztatach koncesjonowanych, w zakresie znajomości przepisów eksploatacji, budowy i bhp urządzeń elektroenergetycznych. W jubileuszowym dla Stowarzyszenia Elektryków Polskich 1959 r. funkcję prezesa Oddziału Radomskiego objął kol. Wojciech Wieliński – pracujący wówczas na stanowisku kierownika Biura Projektowego Energetyki a następnie kierownika Okręgowej Dyspozycji Mocy ZEOW.

Aktywność społeczna i wielkie zaangażowanie w sprawy stowarzyszeniowe i osobiste cechy kol. Wojciecha Wielińskiego sprawiły, że był on w kolejnych latach wybierany prezesem Oddziału aż do 1987 r. Umiejętnie sterowana praca Oddziału Radomskiego SEP zaczęła dawać efekty

w każdej dziedzinie działalności. Nawiązaniem do pięknych tradycji działalności Oddziału SEP w Radomiu w pierwszym okresie istnienia było dalekowzroczne spojrzenie na przygotowanie młodych kadr inżyniersko-technicznych, czyli zainteresowanie się szkolnictwem zawodowym. Z inicjatywy i w wyniku starań Zarządu SEP zostały uruchomione przez władze szkolne 2 klasy instalacyjne w Zasadniczej Szkole Budowlanej i 1 klasa Wieczorowego Technikum Energetycznego w Radomiu. Również Oddziałowi SEP można zawdzięczać, że został wybudowany przez ZEOW gmach wykładowy i warsztaty dla Zasadniczej Szkoły Zawodowej i Technikum Energetycznego w Radomiu na bazie dokumentacji opracowanej w czynnie społecznym przez kol. W. Wielińskiego i E. Kreglickiego. W marcu 1968 r. powstaje koło SEP przy Elektrowni „Kozienice”, która była jeszcze w budowie.

3. LATA 1971–1989

Rok 1977 to okres intensywnej pracy przy ukończeniu budowy, wyposażeniu i przygotowaniu do otwarcia „Domu Technika NOT” w Radomiu. Członkowie SEP wnieśli swój wkład w postaci kilkudziesięciu tysięcy złotych z dobrowolnych składek, wielu godzin pracy przy projektowaniu i wykonaniu instalacji elektrycznej oraz wyposażeniu Domu Technika. Uroczystego otwarcia Domu Technika dokonano dnia 20 grudnia 1977 r.

W roku 1981 obchodziliśmy Jubileusz 60-lecia Oddziału Radomskiego SEP. Z tej okazji została wydana pierwsza monografia 60-lecia Oddziału Radomskiego. Stan wojenny narzucił Stowarzyszeniu specyficzne warunki działalności. Brak możliwości nieograniczonych kontaktów władz oddziału z kołami zakładowymi zahamował wzajemny przepływ informacji oraz realizację zadań wytyczonych przez Jubileuszowe Walne Zebranie Delegatów Kół Oddziału Radomskiego SEP. W 1989 r. kol. Wojciech Wieliński – wieloletni prezes Oddziału Radomskiego SEP – otrzymał zaszczytny tytuł Honorowego Członka SEP. W dniu 22 marca 1987 r. na Walnym Zebraniu Delegatów Oddziału Radomskiego w Domu Technika NOT w Radomiu wybrano nowe władze z prezesem inż. Leszkiem Nowosadem, który pełnił funkcje prezesa do 1994 r., a następnie w latach 2002–2006.

Rys. 15. Lech Nowosad

4. LATA 1990–2014

Przełom lat 1989/1990 to początek trudnych przemian społeczno-ekonomicznych w Polsce. W okresie tym nastąpiły głębokie przemiany zarówno w życiu gospodarczym w kraju, jak i społeczeństwa oraz organizacji pozarządowych, w tym i Stowarzyszenia. Przejście z gospodarki centralnie planowanej do wolnorynkowej z preferowaniem prywatyzacji.

Kolejny XXVI Walny Zjazd Delegatów odbył się w Opolu we wrześniu 1990 r. Na Zjeździe tym dokonano istotnych zmian w statucie SEP. Wprowadzono czteroletnią kadencję władz. Przewidziano możliwość uzyskiwania osobowości prawnej przez oddziały. W 1994 r. rozpoczęto wydawanie Biuletynu Informacyjnego Oddziału w nowej szacie graficznej pod redakcją kol. Wiesława Michalskiego. Po dłuższych staraniach Sąd Okręgowy w Radomiu I Wydział Cywilny, postanowieniem z dnia 11 sierpnia 2000 r. Sygn. Akt I Nr Rej. St. 115/00 nadał Oddziałowi Radomskiemu SEP osobowość prawną. Umożliwiło to prowadzenie samodzielnej działalności gospodarczej.

W dniu 26.02.1994 r. odbył się WZD Oddziału, na którym na kadencję 1994–1998 wybrano nowy Zarząd, a funkcję prezesa powierzono kol. mgr. inż. Markowi Grzywaczowi, który był wybrany również na następną kadencję 1998–2002.

Rys. 16. Marek Grzywacz

W kadencji 2002–2006 poczyniono starania o uzyskanie zgodności działań z normą ISO 9001 i w dniu 15.11.2005 r. został nadany Certyfikat Systemu Jakości w zakresie realizacji egzaminów, rzeczoznawstwa oraz projektowania i realizacji szkoleń w dziedzinie elektryki i energetyki.

Oddział uzyskał również akredytację Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie i jako instytucja szkoleniowa został wpisany do rejestru z dnia 1.03.2006 r. pod numerem 2.14/00049/2006. W okresie tym nastąpiła intensyfikacja szkoleń i seminariów poświęconych aktualnym wyzwaniom technicznym związanym z nowymi przepisami i normami w większości organizowanych wspólnie z MOIIB. Na WZD Oddziału Radomskiego w dniu 25 marca 2006 r. zostały wybrane władze na kadencję 2006–2010, a prezesem Oddziału został kol. mgr inż. Jacek Szydłowski zastępca dyr. Zespołu Szkół Elektronicznych w Radomiu, który pełnił tę funkcję przez dwie kadencje do 2014 r.

Rys. 17. Jacek Szydłowski

Dużym przedsięwzięciem było zorganizowanie wspólnie z Polskim Towarzystwem Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej 13 października 2009 r. pod patronatem Komitetu Elektrotechniki Polskiej Akademii Nauk Międzynarodowego Seminarium poświęconego pamięci prof. Włodzimierza Krukowskiego urodzonego w 1887 r. w Radomiu, uczonego, pioniera polskiej metrologii elektrycznej (Biuletyn O.R. nr 1/2009/20).

Zarząd Główny SEP 20.01.2011 r. nadał Oddziałowi Radomskiemu imię prof. Włodzimierza Krukowskiego. Zarząd Główny SEP 20.04.2011 r. zatwierdził wzór ogólnopolskiego medalu im. prof. Włodzimierza Krukowskiego.

Na wniosek Oddziału Radomskiego SEP 20.06.2011 r. Rada Miasta Radomia podjęła uchwałę Nr 151/2011 o nadaniu ulicy dojazdowej do budynku NOT nazwy prof. Włodzimierza Krukowskiego.

Rys. 18. Medal Krukowskiego

W dniu 17 października 2011 r. w Radomiu w auli A-5 Wydziału Transportu i Elektrotechniki Politechniki Radomskiej pod naukowym patronatem Komitetu Elektrotechniki PAN odbyło się II Międzynarodowe Seminarium poświęcone pamięci prof. Włodzimierza Krukowskiego, w związku z 70 rocznicą Jego śmierci w ramach obchodów 90-lecia O.R. SEP. Organizatorami seminarium byli: Oddział Radomski Stowarzyszenia Elektryków Polskich oraz Polskie Towarzystwo Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej.

W obu seminariach uczestniczyli zaproszeni goście z Lwowskiej Politechniki z Ukrainy: prof. Orest Iwachiw, prof. Pylyp Skoropad, prof. Włodzimierz Choma. Licznie reprezentowane także były politechniki krajowe. Poszukując nowych możliwości oraz realizując założenia statutowe stowarzyszenia, Zarząd O.R. postanowił rozpocząć działania w zakresie odnawialnych źródeł energii a w szczególności w zakresie energetyki fotowoltaicznej i 2.11.2012 r. podjęto działanie zmierzające do utworzenia Centrum Kompetencji Fotowoltaicznych (CKF) pod kierownictwem kol. Mgr. inż. Radosława Gutowskiego. Uroczysta inauguracja otwarcia laboratorium nastąpiła 17.10.2013 r.

W dużej mierze przy współpracy z Uniwersytetem Technologiczno-Humanistycznym w Radomiu wypracowaliśmy działania związane z utworzeniem Centrum Kompetencji Fotowoltaicznych, co zaowocowało uzyskaniem akredytacji naszego laboratorium (jednego z pierwszych w kraju) na wykonywanie akredytowanych szkoleń w zakresie fotowoltaiki, a nastąpiło to 29.05.2014 r. Laboratorium działa pod kierownictwem dr. inż. Radosława Figury.

5. LATA 2014–2021

W dniu 01.03.2014 r. Walne Zgromadzenie Delegatów Oddziału wybrało na 44 kadencję (2014–2018) prezesa Oddziału w osobie kol. Wiesława Michalskiego który pełnił funkcję prezesa również w kadencji 2018–2022.

W związku z dynamicznym rozwojem sektora pojazdów elektrycznych oraz całego otoczenia związanego z ich eksploatacją widzieliśmy silną potrzebę włączenia się

naszego Stowarzyszenia w nurt tych bardzo ważnych wydarzeń technicznych i biznesowych. Zarząd Główny na mocy uchwały nr 207 – 2014/2018 powołał Polski Komitet Elektromobilności PK-MOBIL z siedzibą w Radomiu z jej Przewodniczącym mgr. inż. Radosławem Gutowskim.

Rys. 19. Wiesław Michalski

Nowy Statut Stowarzyszenia Elektryków Polskich uchwalony na XXXVII NWZD SEP w dniu 22 czerwca 2017 został wpisany do KRS w dniu 17 listopada 2017 r. Został opracowany przez Komisję Statutową, powołaną przez Zarząd Główny SEP. Komisji tej przewodniczył kol. Marek Grzywacz.

Spotykaliśmy się z okazji Międzynarodowego Dnia Elektryka. Młodzież uczestniczyła w Forum Młodzieży i Studentów. Prowadziliśmy wypracowane i sprawdzone formy działalności w Oddziale. Podstawę działalności Oddziału stanowią: kursy dokształcające, ustawiczne szkolenia, egzaminy na grupy kwalifikacyjne, seminaria i konferencje, konkursy na najlepsze prace dyplomowe, działalność integracyjno-kulturalna oraz wycieczki naukowo-techniczne, krajowe i zagraniczne. Poprzez te działania popularyzujemy wiedzę, kulturę techniczną i ekologiczną oraz etykę zawodową. Kontynuowaliśmy podjęte w poprzedniej kadencji działania innowacyjne w dziedzinie odnawialnych źródeł energii.

Z inicjatywy Zarządu OR SEP Zarząd ENEA Wytwarzanie S.A. ufundował tablicę pamiątkową w celu uhonorowania ludzi związanych z historią Elektrowni Kozienice: dyrektora budowy Elektrowni Kozienice Pana Józefa Zielińskiego oraz pierwszego dyrektora Elektrowni Pana Adama Białego. Tablica została odsłonięta 17 grudnia 2014 r.

Rok 2016 jest rokiem jubileuszowym obchodzimy 95-lecie powstania Oddziału Radomskiego SEP i wszystkie imprezy przygotowujemy przez Oddział Radomski SEP były organizowane pod tym hasłem.

Główne uroczystości Jubileuszu 95-lecia Oddziału Radomskiego Stowarzyszenia Elektryków Polskich im. prof. Włodzimierza Krukowskiego odbyły się 21 października 2016 r., w tym Konferencja „Globalne wyzwania energetyczne w XXI wieku” oraz gala jubileuszowa w Mazowieckim Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia” w Radomiu. Z okazji obchodzonego jubileuszu Oddział Radomski otrzymał przyznaną przez ZG SEP Szafirową Odznakę Honorową SEP. Otrzymaliśmy również przyznany przez Marszałka Województwa Mazowieckiego Adama Struzika medal pamiątkowy PRO MASOVIA.

Uczestniczyliśmy w wyjeździe 1–3 lipca 2016 r. na jubileuszowe uroczystości z okazji 75 rocznicy mordu na Profesorach Lwowskich we Lwowie, w tym patrona Oddziału Radomskiego prof. Włodzimierza Krukowskiego, i inteligencji w Stanisławowie na Ukrainie.

Rok 2017 ogłoszono w SEP Rokiem prof. dr inż. Włodzimierza Krukowskiego (1887–1941) w 130 rocznicę Jego urodzin – wybitnego polskiego elektrotechnika, światowej sławy uczonego w dziedzinie metrologii elektrycznej, Profesora Politechniki Lwowskiej, działacza Stowarzyszenia Elektryków Polskich, obecnie Patrona Oddziału Radomskiego SEP.

Rozpoczęto przygotowania do wystawy historycznej pt.: „Początki elektryfikacji polskich miast – Elektrownia Miejska w Radomiu 1901–1956” oraz III Międzynarodowej Konferencji poświęconej prof. Włodzimierzowi Krukowskiemu i jego pracom naukowym”. Bezpośrednimi organizatorami wystawy i jej kuratorami byli z ramienia Oddziału Radomskiego prof. Mariusz Malinowski, jednocześnie Przewodniczący Polskiej Sekcji IEEE i mgr Tomasz Staniszewski, kolekcjoner i pasjonat historii gospodarczej. Obaj członkowie Komisji Historycznej Oddziału Radomskiego SEP. Wystawa została zorganizowana wspólnie z Marszałkiem Województwa Mazowieckiego, Mazowieckim Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia” oraz Archiwum Miejskim w Radomiu. Wmurowana została tablica pamiątkowa poświęcona pierwszym budowniczym i dyrektorom tej elektrowni: Witoldowi Idźkowskiemu, Franciszkowi Bilekowi i Aleksandrowi Chądzyńskiemu, który był jednocześnie pierwszym Prezesem Oddziału Radomskiego SEP. Wydana została książka „Elektrownia Miejska w Radomiu 1901–1956” autorstwa Tomasza Staniszewskiego oraz Biuletyn Informacyjny Oddziału Radomskiego SEP zawierający wszystkie materiały konferencyjne. Patronami tych wydarzeń byli: Polska Akademia Nauk, PTET i S, PS IEEE, SEP. Patronat honorowy nad tym wydarzeniami objął Prezydent Miasta Radomia.

Nie zapominaliśmy również o młodzieży umożliwiając studentom realizowanie się w ramach Koła Studenckiego SEP przy Oddziale. Zarząd Oddziału jest współorganizatorem corocznego „Konkursu na najlepszą pracę inżynierską dla absolwentów Wydziału Transportu i Elektrotechniki UTH w Radomiu. OR jest organizatorem konkursu fotograficznego – „Człowiek i elektryczność”. Uczestniczymy i wspieramy Olimpiadę Wiedzy Elektrycznej i Elektronicznej w Zespole Szkół Elektronicznych. Wspieramy Konkurs Grafiki Komputerowej przy Zespole Szkół Elektronicznych Aktywną działalnością w kadencji 2014–2018 wyróżniała się Oddziałowa Komisja Historyczna. Braliśmy czynny udział w 2014 r na Kongresie Elektryki Polskiej w panelu historycznym wygłaszając referat pt. „Historia elektryki w regionie radomsko-kieleckim”. Referat ten został opublikowany w tomie II Monografii II Kongresu Elektryki Polskiej w rozdziale historia. W Oddziale Radomskim w pracach Komisji Historycznej działają kol. Wiesław Michalski, kol. Tomasz Staniszewski i kol. Mariusz Malinowski. Braliśmy udział w przygotowaniu i redagowaniu monografii o prof. Włodzimierzu Krukowskim, której wydanie nastąpiło w 2020 r. Uczestniczyliśmy w Sympozjach Historii Elektryki: w I w 2015 r. w Gdańsku w II w 2016 r w Szczecinie w III w 2017 r. we Wrocławiu, w IV 2018 roku w Krakowie, oraz w V w Białymstoku (on-line). Przekazaliśmy biogramy wybitnych działaczy SEP, Waclawa Demla i Ignacego Gościckiego oraz Tadeusza Kabacika do Słownika Biograficznego Techników Polskich (SBTP). Dużą aktywnością w czasie mijającej kadencji wykazywały się koła Oddziału Radomskiego SEP. Członkowie kół aktywnie

angażowali się w życie Oddziału. W 2018 r. w Poznaniu zwołano XXXVIII WZD. Akceptację delegatów uzyskało 10 z 11 zgłoszonych kandydatów do Godności Członka Honorowego, kol. Marek Grzywacz otrzymał z rąk kol. Piotra Szymczaka podziękowanie za dotychczasową pracę na rzecz Stowarzyszenia oraz akt nadania Godności Członka Honorowego SEP. W tym dniu również ogłoszono i wręczono dyplomy w konkursie na najaktywniejszy Oddział w SEP za minioną kadencję. W kategorii od 400 do 800 członków został uhonorowany Oddział Radomski.

Rys. 20. Statuetka dla Oddziału Radomskiego

Rys. 21. Promocja książki „Historia i pamięć prof. Włodzimierz Krukowski 1887–1941”

We Lwowie miało miejsce uroczyste zamknięcie obchodów 100-lecia SEP. Miała miejsce uroczysta sesja na Politechnice Lwowskiej. Wręczone zostały Medale 100-lecia SEP. Otrzymali je kol. Bolesław Pałac i kol. Wiesław Michalski. Odbyła się sesja polsko-ukraińska nt. „Rozwój elektrotechniki i działalności stowarzyszeniowej w ośrodku lwowskim w latach 1919–2019”. Rok 2020 rozpoczęliśmy z nadzieją na dalszą aktywną działalność stowarzyszeniową. W dniu 16 marca została wydana długo oczekiwana monografia pod redakcją Jerzego Hickiewicza poświęcona patronowi Oddziału prof. Włodzimierzowi Krukowskiemu i wydana przez Oddział Radomski z serii 100 książek na 100 lecie SEP pod nr 5. Z powodu panującej epidemii uroczysta promocja książki miała miejsce podczas jubileuszu 100-lecia Oddziału Radomskiego SEP. Również monografia Oddziału pt. „Historia Oddziału Radomskiego SEP 1921–2021” jako praca zbiorowa pod redakcją Wiesława Michalskiego została wydana przez Oddział Radomski z okazji 100-lecia Oddziału też z serii jw. pod nr 7. Jednocześnie czas wyznaczył nam rok 2021 jako rok Jubileuszu 100-lecia istnienia Oddziału Radomskiego Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

6. PODSUMOWANIE

Większość członków Zarządu to wieloletni wypróbowani działacze SEP. Dzięki nim SEP wyróżniał się i wyróżnia spośród wielu Stowarzyszeń wielką aktywnością i różnorodnością pracy społecznej. Niewiele organizacji społecznych w Polsce może pochwalić się nieprzerwanym działaniem przez cały okres stulecia, jakie upłynęło od odzyskania przez nasz kraj niepodległości po 123 latach niewoli, w chwili zakończenia pierwszej wojny światowej w listopadzie 1918 r. **Stowarzyszenie Elektryków Polskich** nie przerwało realizacji swej misji nawet w najgorszych chwilach mroków okupacji, gdy w 1939 r. Rzeczpospolita Polska ponownie rozdarła została przez ościennne państwa rządzone przez okrutne, totalitarne reżimy. Z okazji Jubileuszu 100-lecia istnienia ważne jest, aby przy każdej okazji podkreślać duży wkład naszych poprzedników w rozwój kraju – gospodarki, nauki i techniki, co staramy się czynić. Odpowiedzialna działalność kolejnych pokoleń elektryków w szeregach stowarzyszenia oraz jego rozwój będzie największym zadośćuczynieniem dla naszych poprzedników.

7. BIBLIOGRAFIA

1. Przegląd Elektrotechniczny, zeszyt 12, s. 30, 1930.
2. Przegląd Elektrotechniczny, nr 6, s. 161, 1938.
3. *Album inżynierów i techników w Polsce*; TBPS Politechniki Lwowskiej, Lwów 1932.
4. SEP; *Kalendarzyk na 1933 r.*; Warszawa 1933, s. 31, 36, 54, 58–60, 63 64, 70, 75 89, 92, 94 99, 101,102, 104, 114.
5. *Księga pamiątkowa V Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia Elektryków Polskich połączonego z XV Zjazdem Elektrotechnicznego Związku Czechosłowackiego w Warszawie, 1–13 czerwca 1933 r.*, Warszawa 1934, s. 11, 18.
6. *Przegląd Teletechniczny*, wyd. STP roczniki 1934–1938.
7. *Historia Stowarzyszenia Elektryków Polskich 1919–1959*, WCT NOT, Warszawa 1959, s. 47.
8. SEP; *Spis członków 1959*, WCT NOT, Warszawa 1959.
9. Zdziech H.: *50-lecie Stowarzyszenia Elektryków Polskich*; *Przegląd Telekomunikacyjny*, nr 3/1969, s.70–76
10. *50 lat SEP i rozwój elektryki na terenie województwa kieleckiego*, Radom-Kielce 1971.
11. Sobczyk: *Potęga wolności (wycinki wspomnień i notatek osobistych w okresie od 19.01.1945–31.12.1974 r.)*. Rękopis.
12. Hołyński M.: *Moja droga w resorcie łączności. Wojna i okupacja. Po wyzwoleniu*. Rękopis.
13. 60 lat Oddziału Radomskiego Stowarzyszenia Elektryków Polskich, Radom, 1981, Lubelskie Zakłady Graficzne Zakład nr 2.
14. „Zeszyty Kombatantkie” – Aneks No 58A z „Dziennika” Hansa Franka, dotyczący meldunku z aresztowań w Radomiu z dnia 24 stycznia 1041.
15. Przegląd Elektrotechniczny, zeszyt 10, s. 708, z 1937.
16. Przegląd Teletechniczny, nr 5, Warszawa, maj 1938, s. 152–154.
17. Przegląd Elektrotechniczny z dnia 07.11.1946 r., zeszyt 3.
18. Przegląd Elektrotechniczny, 21.08.1950, s. 377.
19. 70 lat Oddziału Radomskiego SEP 1981.
20. 50 lat Szkoły Technicznej w Radomiu, Radom 1939, s. 131, poz. 204.
21. Protokoły z zebrań Zarządu Oddziału Radomskiego.
22. Archiwum historyczne Oddziału Radomskiego.

HISTORY OF THE RADOM SECTION OF SEP (1921–2021)

This article presents the history of the first founders of the Radom Branch of the Association of Polish Electrical Engineers. The branch was established at the Congress in the city of Torun in 1921. Since 1928, it has been operating as the Radom Section of the Association of Polish Electrical Engineers. In the interwar period, the Radom Section of SEP was an elite association of honorable gentlemen with a strong sense of responsibility towards the profession, company, SEP association, and the country. Members began to fulfill their missions honorably, preparing to work for independent Poland. The Radom Section of SEP is primarily the people who create it. The article presents our previous achievements and people related to the history of the Radom Section. The passage of time covers up the traces of activities undertaken by the association members. Therefore, this study and previous publications are to protect our 100-year history from oblivion, from which we should draw a lot of valuable experience in further activity.

Keywords: Radom SEP Section, Radomsko-Kielce SEP Section, history, electricians.